

ה"ת 46534/07/20 - מועתז דיבא נגד מדינת ישראל, עבד אלנאצר שורטי, ג'ואד שורטי, איברהים שורטי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ה"ת 46534-07-20 מועתז דיבא נ' מדינת ישראל ואח'

10.1.2021

לפני כבוד השופטת תמר בר-אשר

מועתז דיבא

המבקש

נגד

המשיבים

1. מדינת ישראל
2. עבד אלנאצר שורטי
3. ג'ואד שורטי
4. איברהים שורטי

בא-כוח המבקש: עו"ד שמעון מור יוסף

בא-כוח המשיבה 1: עו"ד שי עציון (פרקליטות מחוזי ירושלים (פלילי))

באי-כוח המשיבים 2-4: עו"ד שלמה גיגי, עו"ד ירון גיגי

החלטה

החלטה בבקשה להורות למשיבה 1 (להלן גם - **המדינה, המשרה, המאשימה, הפרקליטות**) להחזיר למבקש את רכבו התפוס ואת החפצים שהיו בו, הכוללים כלי עבודה ומסמכים החיוניים לעבודת המבקש, שאף הוכר כעובד חיוני בתקופה זו.

רקע ועיקרי העובדות

כללי

2. הבקשה הנדונה הוגשה ביום 21.7.2020. בהחלטה מיום 6.8.2020, אשר עסקה בעיקר בסוגיית הסמכות העניינית, נקבע כי הסמכות לדון בבקשה נתונה לבית משפט השלום. ערר שהגישה המדינה על החלטה זו (בש"פ 5894/20), התקבל בפסק דין מיום 16.9.2020 (כבוד השופט נ' סולברג), אשר קבע כי הסמכות העניינית נתונה לערכאה זו, שלפניה נדון ההליך הפלילי. לאחר דיון בבקשה, מספר החלטות ביניים שעוד יפורטו ושמיעת טענות הצדדים בעל-פה ובכתב, ניתנת עתה החלטה סופית בעניין הבקשה, המורה על החזרת הרכב התפוס ועל שאר החפצים שנתפסו, אם טרם הוחזרו.

מפאת חשיבות הדברים, ראינו לנכון לפרט את עיקרי העובדות מאז תפיסת הרכב, לרבות אלו שכבר פורטו בהחלטה עמוד 1

מיום 6.8.2020.

התפוס

3. במהלך חקירת אירוע שוד מיום 5.4.2020, שבמהלכו נשדד מהמתלון סך 202,000 ₪ במזומן, תפסה המשטרה ביום 7.4.2020 את רכבו של המבקש, 'לנדקרוזר' מתוצרת 'טויוטה', שבו היו גם כלי עבודה ומסמכים (להלן, לפי העניין - **הרכב, התפוסים**). תפיסתם נעשתה לאחר שעל-פי החשד, הרכב שימש את השודדים. בתום החקירה הוגש ביום 23.4.2020 כתב אישום לבית המשפט המחוזי בירושלים (ת"פ 26995-04-20) (להלן, לפי העניין - **כתב האישום, ההליך הפלילי**), נגד שלושה נאשמים (המשיבים 4-2) (להלן - **הנאשמים**), שהמבקש אינו נמנה עמם. אף אין מחלוקת על כך שהמבקש אינו מעורב בעבירות וכי הוא אף לא ידע על השימוש שעל-פי הנטען נעשה ברכבו כדי לעבור את העבירות.

ההליך הפלילי נדון לפניי. קריאת כתב האישום הייתה ביום 23.4.2020, אך בשל טענת באי-כוח הנאשמים כי טרם קיבלו את כל חומר החקירה, נדחה מתן התשובה לאישום, כפי שעוד יפורט.

הבקשה להחזרת תפוס שנדונה בבית משפט השלום בירושלים (ה"ת 14591-05-20)

4. ביום 7.5.2020 - לאחר הגשת כתב האישום - הגיש המבקש את בקשתו הראשונה להחזרת הרכב התפוס לבית משפט השלום בירושלים (ה"ת 14591-05-20) (להלן - **הבקשה בבית משפט השלום**). בבקשה טען, כי הרכב שנתפס ביום 7.4.2020 דרוש לו ומשמש אותו לעבודתו. בהחלטה מיום 8.5.2020 (כבוד השופט אלעזר ביאלין) נקבע, כי המשטרה תגיב לבקשה עד יום 14.5.2020 וכי אי הגשת תגובה, תיחשב להסכמה. משלא הוגשה כל תגובה, הגיש המבקש ביום 17.5.2020 את בקשתו השנייה, להחזרת רכבו התפוס, בהיעדר תגובה. ביום 18.5.2020 ניתנה ההחלטה הראשונה של בית משפט השלום, שעל-פיה בהיעדר תגובה, יוחזר הרכב התפוס לידי המבקש.

5. ביום 19.5.2020 הגיש המבקש את הבקשה השלישית, שבה טען כי למרות ההחלטה מיום 18.5.2020, רכבו לא הוחזר לו וכי מהמשטרה נמסר לו שהעניין בטיפול הפרקליטות. באותו יום (19.5.2020) ניתנה ההחלטה השנייה של בית המשפט, המורה על החזרת הרכב התפוס. עוד נקבע, כי על בא-כוח המבקש לציין את שמות נציגי המדינה שעמם שוחח ולהביא לידיעתם את ההחלטות.

6. ביום 27.5.2020 הגיש המבקש את בקשתו הרביעית, שבה תיאר כי הופנה מגורם אחד לאחר ומהמשטרה אל הפרקליטות, וכי אינו זוכה למענה. הוא חזר על כך שהרכב משמש לעבודתו וכי תפיסתו מסבה לו נזקים רבים, ולפיכך ביקש שייקבע דיון בבקשה. ביום 31.5.2020 ניתנה ההחלטה השלישית, שבה חזר בית המשפט על כך שבהיעדר תגובה, שאף לא הוגשה עד מתן ההחלטה, כבר ניתנה החלטה קודמת המורה על החזרת הרכב לידי המבקש, העומדת בעינה. מאחר שכבר ניתנו החלטות כאמור, אף אין צורך בקיום דיון. אף הפעם התבקש בא-כוח המבקש להמציא את ההחלטות אל הגורמים המתאימים במשטרה ובפרקליטות ולציין למי נמסרו.

7. המדינה לא ערערה על החלטותיו של בית משפט השלום, שהורה על החזרת הרכב (על-פי סעיף 38א בפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן - **הפקודה**)), לא ביקשה עיון מחדש בהן או את עיכוב ביצוען ואף לא ביקשה לבטלן. חלף אפשרויות אלו, ביום 7.6.2020 הוגשה "תגובת פרקליטות מחוז ירושלים", שבה נאמר כי כתב האישום הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד שלושה חשודים וכי "משטרת ישראל יידעה את הח"מ בדבר החלטת בית המשפט להשבת התפוסים". עוד נאמר, כי עדיין לא ניתן להשיב את הרכב לידי המבקש, מאחר שבא-כוח הנאשמים מבקש לבדוק את הרכב באמצעות מומחה מטעמו. עוד נאמר, כי המדינה תעשה את כל הניתן לזירוז עריכת הבדיקות וכי אם לא תהיה התנגדות נוספת, ניתן יהיה להשיב את הרכב לידי המבקש. בהחלטה הרביעית מיום 9.6.2020, קבע בית המשפט, כי לנוכח הודעת הפרקליטות "כי נעשים מאמצים להשבת הרכב, דומה שהבקשה באה על פתרונה".

8. ביום 8.7.2020, בחלוף חודש נוסף וכשלושה חודשים מאז נתפס הרכב, הגיש המבקש את בקשתו החמישית, שכותרתה "בקשה דחופה ובהולה להחזרת תפוס ולקיום דיון בבקשה בהתאם". המבקש שב וביקש להחזיר אליו את רכבו ואת כלי העבודה המצויים בו, החיוניים לעבודתו, בהיותו עובד בריתון ובתיקון קווי מים ראשיים ולכן הוכר כ'עובד חיוני', וכי החזקת הרכב פוגעת בפרנסתו. כן הוסיף, כי למדינה "אין כל התנגדות עקרונית" להחזרת רכבו לידיו וכי הבדיקות שביקשה המשטרה לערוך ברכב, הסתיימו זה מכבר ולכן אין עוד צורך להחזיק בו.

בהחלטה מיום 8.7.2020 הורה בית משפט השלום למשיבה להגיש תגובה עד יום 12.7.2020 והוסיף, כי בהיעדר תגובה, התפוס יוחזר ללא צורך בהחלטה נוספת. משלא הוגשה תגובה, ניתנה ביום 13.7.2020 החלטתו החמישית של בית המשפט הקובעת, כי לנוכח ההחלטה הקודמת, חלוף המועד להגשת תגובה ואי הגשתה, הבקשה להחזרת הרכב התפוס מתקבלת.

9. ביום 13.7.2020, לאחר מתן החלטת בית משפט השלום ממועד זה, הוגשה תגובת המשטרה (פקד אברהם שרייר, תחנת שלם מרחב קדם), שבה נאמר, כי טענת המבקש שלפיה המדינה אינה מתנגדת להחזרת הרכב, אינה נכונה, וכי מבירור שנערך עם הפרקליט המטפל בתיק עלה שהמדינה מתנגדת להחזרתו. עוד נאמר, כי כתב האישום הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים, וכי הרכב משמש ראייה בתיק, שלגביה ישנה מחלוקת בין הצדדים. בית המשפט להתבקש לקבוע שכל הבקשות יידונו בבית המשפט המחוזי, מאחר ששם מתנהל ההליך הפלילי ולבסוף נאמר, כי כבר הוגשה תגובת הפרקליטות ולכן יש לבטל את ההחלטה המורה על החזרת הרכב.

תגובה נוספת הגיש בא-כוח המשיבה (מטעם הפרקליטות) ביום 14.7.2020, שבה התנצל על האיחור בהגשתה, אשר נבע מעומס עבודה ובשל שהייתו בבידוד. לטענתו, כבר נאמר בתגובתו הקודמת ואף נאמר בעל-פה לבא-כוח המבקש, כי עדיין לא ניתן להחזיר לו את הרכב. עוד נאמר, כי הוגש כתב אישום נגד שלושה נאשמים, שהרכב שימש אותם כדי לעבור את העבירות, ללא ידיעת המבקש, וכי הרכב משמש ראייה בתיק. מטעם זה הנאשמים אינם מסכימים להחזרת הרכב, כל עוד לא ייבדק באמצעות מומחה מטעמם, בתגובה לחוות דעת המומחה מטעם המשטרה. לבסוף נאמר, כי המדינה סבורה, שלאחר הגשת כתב האישום, ראוי שהבקשות יתבררו בבית המשפט המחוזי.

תגובת המבקש שכללה את בקשתו השישית, הוגשה אף היא ביום 14.7.2020 ובמסגרתה התבקש בית המשפט לדון

בבקשה ולא להעבירה אל בית המשפט המחוזי, באופן אשר יאפשר למדינה להמשיך לנהוג באופן "המבזה את בית המשפט" ואת החלטותיו. בתגובה זו גולל בא-כוח המבקש את השתלשלות ההליכים, את התעלמות המדינה מההחלטות אשר הורו לה להחזיר למבקש את רכבו, ואף פירט כיצד לשיטתו, המשטרה "נהגה בביזיון וזלזול הן כלפי צו בית המשפט וכלפי בית המשפט, הן כלפי המבקש והן כלפי בא-כוחו" (פסקה 14 בבקשה). כך בין השאר, לאחר שכית רגליו אל תחנת המשטרה ביום 13.7.2020 כדי למסור את ההחלטה ממועד זה (ההחלטה החמישית), "יצא קצין החקירות ... והודיע בחגיגות כי המדינה שלחה כעת התנגדות לבית המשפט!!!" (שם, פסקה 24). המבקש הוסיף ועתר לחייב את המדינה לשלם לו סך 12,000 ₪, עבור הוצאות המשפט בכל הנוגע להגשת בקשותיו, לרבות הצורך בהגעה מיוחדת לתחנת המשטרה 'קדם', וכן פיצוי בסך 80,000 ₪ עבור כל הוצאותיו ונזקיו הנובעים מתפיסת הרכב. המבקש חזר וביקש להורות למדינה להחזיר אליו לאלתר את רכבו, את כלי העבודה החיוניים לעבודתו וכן את המסמכים שהיו ברכב. לחלופין עתר לכך שתשולם לו תמורתם. בקשה שביעית מטעם המבקש הוגשה ביום 16.7.2020, ובה ביקש שתינתן החלטה בבקשותיו.

10. החלטת בית משפט השלום ניתנה ביום 16.7.2020. בהחלטה פורטו עיקרי ההחלטות שניתנו בהיעדר תגובה מטעם המדינה ועיקרי תגובותיה, אשר לפיהן הודיעה בתחילה כי תפעל להחזרת הרכב, אך נסוגה מכך, ככל הנראה בשל נחיצותו כראיה. בית המשפט הוסיף, כי לנוכח תגובת המדינה שבה נאמר כי כתב האישום הוגש לבית המשפט המחוזי וכי הרכב נחוצ כראיה בהליך הפלילי, "דומה שלכתחילה המבקש צריך היה להגיש בקשתו לבית המשפט המחוזי", שבו מתנהל ההליך הפלילי. עוד נקבע, כי טענותיו של המבקש, לרבות הטענות בעניין אי מעורבותו בעבירה וכך גם טענות המדינה כי הרכב דרוש לה כראיה, הן טענות עובדתיות המחייבות בחינה עניינית של בית המשפט שאליו הוגש כתב האישום (לעניין זה נעיר, כי כאמור וכפי שהודיעה המדינה בתגובותיה, העובדה שהמבקש אינו מעורב בעבירות אינה שנויה במחלוקת). בית משפט השלום הוסיף, שהוא ער לטענות המבקש בכל הנוגע לפגיעה בקניינו, אך המחוקק התיר תפיסת רכוש והחזקתו, אם הם דרושים כראיה בהליך משפטי. לפיכך נקבע, כי המבקש רשאי להגיש בקשה מתאימה לבית המשפט המתאים וכי תיק נסגר.

הבקשה הנדונה וההליכים בעניינה בשלב הראשון (קודם לערר)

11. הבקשה הנדונה להחזרת תפוס הוגשה ביום 21.7.2020. בבקשתו עתר המבקש לחייב את המדינה כלהלן: להחזיר לו לאלתר את הרכב ללא כל פגם ולחלופין, לשלם לו את שווי על-פי ערכו במועד תפיסתו; להחזיר לו לאלתר את כלי העבודה, את המסמכים האישיים ואת ההמחאות שהיו ברכב; לשלם לו סך 12,000 ₪ עבור הוצאות ההליכים המשפטיים שנאלץ לנקוט בבית משפט השלום "ובפרט לעניין הביזיון וההתנהלות בתחנת המשטרה שלם במרחב קדם"; לשלם לו סך 80,000 ₪ עבור הוצאותיו ונזקיו אשר נגרמו מאז נתפס הרכב.

המבקש גולל בבקשתו את השתלשלות ההליכים במסגרת הבקשה שנדונה בבית משפט השלום, חזר על חיוניות הרכב והחפצים שהיו בו עבורו והוסיף ופירט את נזקיו שנגרמו לו בעטיה של תפיסת רכבו, חרף העובדה שאינו קשור לעבירה שעל-פי הנטען, נעברה תוך שימוש ברכבו. המבקש חזר על טענותיו בבקשותיו הקודמות, כי הוכר כעובד חיוני, כי נגרם לו עינוי דין רב כתוצאה מהשינוי בהחלטת בית המשפט קמא, אשר תחילה הורה להחזיר לו את רכבו וכי לאחר הגשת תגובת המדינה, משך את ידיו מעיסוק בתיק תוך הפנייתו לבית המשפט המחוזי. המבקש הלן על הפגיעה בקניינו, על הנזקים שנגרמו לו בשל השימוש העברייני שנטען כי נעשה ברכבו, ללא ידיעתו, והוסיף וטען כי פרנסתו נפגעה בשל

תפיסת רכבו, המשמש לעבודתו. לטענתו, אם המדינה זקוקה לרכבו לצורך ראייה בהליך פלילי, כי אז עליה לפצות אותו על נזקיו הרבים שנגרמו לו בשל תפיסת רכבו.

12. בהחלטה מיום 21.7.2020 (מועד הגשת הבקשה), נקבע כי תגובת המדינה תוגש עד יום 27.7.2020. משלא הוגשה עד יום 28.7.2020, הגיש בא-כוח המבקש במועד זה "בקשה דחופה ובהולה למתן החלטה", בשל אי הגשת תגובת המדינה ולנוכח הצורך הדחוף ברכבו.

באותו יום, 28.7.2020, לאחר הגשת הבקשה האמורה, הוגשה תגובת המדינה, אשר נפתחה בהתנצלות על האיחור בהגשתה. בא-כוח המדינה חזר על כך שלא ניתן להחזיר את הרכב לידי המבקש, בהיותו משמש ראייה בהליך הפלילי, וכי כפי שכבר נאמר לבא-כוח המבקש, לנוכח בקשת הנאשמים להעמידו לבדיקת מומחה מטעמם, יש צורך בהמשך תפיסת הרכב.

בעניין ההליכים בבית המשפט קמא הוסיפה המדינה, כי המבקש בחר להגיש את בקשותיו "במסגרת הליך מעצר הימים, הליך אליו אין למשיבה גישה... והיא אינה מעודכנת בהחלטותיו". עם זאת, לאחר שהמטרה הודיעה לפרקליטות על החלטותיו של בית משפט השלום, הוגשה תגובתה, אשר בעקבותיה ביטל בית משפט השלום את החלטותיו והורה על מחיקת ההליך שנדון לפניו. כן נטען, כי המבקש לא דייק בטענתו כי המדינה לא התנגדה להחזרת רכבו. בעניין כלי העבודה והמסמכים נטען, כי הדבר עלה לראשונה בבקשה הנדונה. מכל מקום, אין מניעה להחזרת המסמכים, שאינם דרושים כראיה, אך מחלק מהחפצים נלקחו דגימות DNA וטביעות אצבעות ולכן לא ניתן להחזירם.

למען הסדר הטוב נבקש להעיר שלוש הערות בעניין תגובת המדינה: ראשית, בקשותיו של המבקש לא הוגשו במסגרת הליך מעצר הימים, אלא בבקשה נפרדת להחזרת תפוס (תיק ה"ת - החזרת תפוס). שנית, בית משפט השלום לא ביטל את החלטותיו המורות על החזרת הרכב, אלא קבע כי יש להגיש את הבקשה אל בית המשפט המחוזי והורה על סגירת התיק, מבלי לבטל את החלטותיו. שלישית, דומה כי נעלמה מעיני המדינה העובדה שעוד במסגרת הבקשות שהוגשו לבית משפט השלום, התבקשה גם החזרת כלי העבודה והמסמכים ולא רק החזרת הרכב.

13. בהחלטה מיום 28.7.2020 התבקשה הנמקת המבקש בשלושה עניינים: שאלת הסמכות העניינית; נקיטת הליך חדש חלף ערעור על החלטת בית משפט השלום; נושא הסמכות לפסיקת הסכומים הנתבעים במסגרת הבקשה להחזרת תפוס.

הנמקת המבקש הוגשה ביום 29.7.2020 ובה נטען, כי הבקשה הוגשה לנוכח החלטת בית משפט השלום וכדי שלא להותיר את המבקש ללא סעד, וכי הסעד הכספי הוא סעד חלופי. בתגובת המדינה מיום 30.7.2020 נטען, כי על הבקשה להחזרת תפוס להידון לפני הערכאה שאליה הוגש כתב האישום. בעניין הסעד הכספי נטען כי ההליך הנדון אינו מתאים לדיון בנושא זה ומכל מקום, מאחר שהרכב נתפס כדן, אין הצדקה לפיצוי כלשהו.

בהחלטה מנומקת מיום 6.8.2020, שבעיקרה עסקה בשאלת הסמכות העניינית לדון בבקשה, נקבע כי כל עוד

התפוסים לא הוגשו כראיה, הסמכות לדון בבקשה להחזרתם נתונה לבית משפט השלום ולא לבית המשפט שלפניו נדון התיק הפלילי. בעניין הסעד הכספי נקבע, כי בקשה להחזרת תפוס אינה המסגרת המתאימה לבירור סעד כספי הנתבע בשל תפיסת חפץ מידי בעליו, אפילו נתפס כדן. עוד נקבע, כי מאחר שהחלטותיו של בית משפט השלום המורות על החזרת התפוס לא בוטלו ואף לא הוגש ערר בעניינן, הן עומדות בעינן ולפיכך הבקשה להחזרת התפוס נמחקה.

14. למחרת, ביום 7.8.2020, הגיש המבקש בקשה במסגרת ההליך הבקשה בבית משפט השלום, שבמסגרתה ביקש מבית המשפט להורות למדינה להחזיר לידי הרכב, בהתאם להחלטה מיום 6.8.2020. בהחלטה מיום 10.8.2020 הורה בית משפט השלום לפעול בהתאם להחלטה האמורה "ובהתאם להחלטות שניתנו בתיק זה". הייתה זו ההחלטה השישית המורה על החזרת התפוסים.

רק בחלוף שמונה ימים, ביום 18.8.2020, הוגשה הודעת המדינה לבית משפט השלום, שבה הודיעה כי למרות החלטת בית המשפט המחוזי מיום 6.8.2020, לפי פרשנותה, החלטות בית משפט השלום שהורו על החזרת הרכב "בטלות ומבוטלות מעיקרן", כי ההחלטה מיום 6.8.2020 שגויה, כי בכוונתה לערער עליה וכי על-פי פרשנותה, "אין בנמצא כל החלטה שאפשר היה לבקש את עיכוב ביצועה". רק מטעמי זהירות, ביקשה להורות על עיכוב ביצוע ההחלטה המורה על החזרת התפוס עד קיום דיון בערר שיוגש. בהחלטת בית משפט השלום ממועד זה (18.8.2020) נקבע כי המבקש יגיב עד יום 20.8.2020.

תגובת המבקש הוגשה עוד באותו יום (18.8.2020). במסגרתה חזר וטען כי החלטות בית המשפט אינן מקוימות וכי למרות פניותיו אל המשטרה, חוקרי המשטרה משיבים את פניו ריקם בטענה כי למרות החלטות בית המשפט, הם לא יחזירו את הרכב ללא אישור של הפרקליטות. בא-כוח המבקש הוסיף וביקר קשות את התפתלות המדינה בפרשנותה להחלטות שניתנו ובכך שהיא נוהגת בחוסר תום לב באי ציות להחלטות בית המשפט. הוא חלק על פרשנותה של המדינה להחלטות והוסיף כי התנהלותה, אי כיבוד ההחלטות והשתהויה בבקשתה לעיכוב ביצוע ההחלטה המורה על החזרת התפוס, חרף הנזק שנגרם למבקש, מצדיקים את דחיית בקשתה ואת החזרת הרכב ללא דיחוי.

למחרת, ביום 19.8.2020, הודיעה המדינה כי הערר על ההחלטה מיום 6.8.2020 "מוגש בימים אלו", כי הרכב התפוס הוא ראייה מרכזית בתיק שוד, וכי ההגנה מבקשת לבדוק את הרכב לשם הכנת חוות דעת מומחה מטעמה. בנסיבות אלו נטען, כי שחרור הרכב ללא מיצוי הבדיקה האמורה, יפגע באופן חמור ובלתי הפיך באפשרות בירור האמת. עוד נטען, כי טרם התקיים דיון לגופה של בקשת המבקש להחזרת התפוס. לפיכך חזרה על בקשתה מיום 16.8.2020.

בהחלטה מאותו יום (19.8.2020) הורה בית משפט השלום על עיכוב ביצוע החלטתו להחזרת התפוס.

15. ביום 23.8.2020 הגישה המדינה ערר על ההחלטה מיום 6.8.2020 (בש"פ 5894/20), אשר הדיון בו התקיים ביום 1.9.2020. כאמור לעיל, הערר התקבל בפסק דין מיום 16.9.2020 (כבוד השופט נ' סולברג), אשר עסק רק בשאלת הסמכות העניינית. תמצית מסקנת בית המשפט הייתה כי "פרשנות סעיפי הפקודה לא העלתה בידינו הכרעה ברורה לטובת אחת מן העמדות שהוצגו; שתיהן תוכלנה להתיישב עם לשון החוק. משכך, לא נותר מנוס מהכרעה

בשאלת הסמכות כפי הראוי בעינינו. הראנו לדעת, כי טעמים שבאחידות סדרי הדין וביעילות ההליך הפלילי, מובילים למסקנה שלפיה משעה שמוגש כתב אישום, הסמכות לדון בעניינם של תפוסים הכרוכים באותו הליך, מסורה בידי הערכאה שאליה הוגש כתב האישום" (שם, פסקה 31). בשולי הדברים הוסיף בית המשפט כי ראוי שנושא חלוקת הסמכויות בכל הנוגע להליכים בעניין חיפוש ותפיסה יוסדרו בחקיקה וכי זאת במיוחד לנוכח העובדה שהצעת חוק בעניין מונחת זה מכבר לפתחו של המחוקק (שם, פסקה 32).

משהתקבל הערר שהגישה המדינה, הוסיף בית המשפט העליון והורה כי "נוכח העיכוב הרב שנגרם למשיב - שלא בטובתו ושלא לצורכו - תידון בקשתו בהקדם האפשרי מבחינת יומנו של בית המשפט". עוד הוסיף, כי מבלי שיש בכך משום נקיטת עמדה בדבר מעמדן של החלטות בית משפט השלום, הצו לעיכוב ביצוע שנתן, יעמוד בתוקפו עד מתן החלטת בית המשפט המחוזי בבקשה (שם, פסקה 33).

הבקשה הנדונה וההליכים בעניינה בשלב השני (לאחר לערר)

16. עוד במועד מתן פסק דינו של בית המשפט העליון, ביום 16.9.2020, ניתנה החלטה בעניין הבקשה הנדונה. בין השאר נאמר בה, כי "עמדת המדינה בכל תגובותיה היא כי המשך התפיסה של הרכב ושל החפצים שהיו בו נחוץ רק כדי לאפשר לנאשמים בהליך הפלילי להעמיד את הרכב ואת החפצים שנתפסו בו לבדיקת מומחה מטעמם. בעניין המסמכים הודיעה המאשימה, כי אין מניעה להחזרתם" (כך כמפורט בהחלטה, בהתאם לעמדת המדינה בתגובותיה לבית משפט השלום מיום 7.6.2020 ומיום 14.7.2020 וכך בתגובותיה במסגרת ההליך הנדון מיום 28.7.2020 ומיום 30.7.2020). עוד נאמר, כי "עיון בטענות הצדדים מעלה כי אף אין כל מחלוקת בכל הנוגע לזכותו של המבקש לקבל את הרכב ואת החפצים שהיו בו חזרה לידי, כי המבקש אינו מעורב בעבירות שבעטיין הוגש כתב האישום בהליך הפלילי, וכי העיכוב בהחזרת התפוסים נובע אך ורק מבקשת הנאשמים להעמיד את הרכב לבדיקה".

לפיכך נקבע, כי מאחר שמאז יום 7.6.2020 נאמר כי הנאשמים מבקשים להעמיד את הרכב לבדיקה מטעמם, יש מקום לקבוע כי עמד לרשותם מלוא הזמן הדרוש לשם השלמת הבדיקות הנחוצות. עם זאת, מאחר שאותם ימים היו ימי החגים החלים בחודש תשרי, ומאחר שביום 18.9.2020 החל סגר על רקע התפרצות נגיף קורונה, נקבע כי לעת הזו לא ייקבע דיון במעמד הצדדים, אך עד יום 21.9.2020 (למחרת ראש השנה) תבהיר המדינה מה מעכב את החזרת הרכב ואת שאר התפוסים. עוד נקבע, כי אם תתנגד להחזרתם לאלתר, תודיע מתי ניתן יהיה להחזירם וכן תודיע את עמדתה בעניין אפשרות צירוף הנאשמים להליך הנדון. בסופה של ההחלטה נקבע, כי היעדר תגובה מטעם המדינה תיחשב להסכמה להחזרת התפוסים לאלתר.

17. תגובת המדינה הוגשה ביום 21.9.2020 ובה נטען כי החפצים שהיו ברכב אינם דרושים לה וכי הוחזרו לידי המבקש. עוד נאמר כך (ההדגשות אינן במקור): "המשיבה הודיעה היום לב"כ הנאשמים כי תיק העבודה של מומחה התביעה מוכן עבורם להעתקה. הודעה זו הגיעה **באיחור קל** בשל היעדרותו של הח"מ מהעבודה בשל הולדת בנו בשעה טובה. על ב"כ הנאשמים לתאם מועד קרוב ככל הניתן לבדיקת הרכב על ידי מומחה מטעמם, כפי שהצהירו כי הם חפצים לעשות. לאחר בדיקת הרכב על ידי מומחה מטעמם, וככל שלא תהיה התנגדות נוספת מצד הנאשמים, אין התנגדות מטעם המשיבה להשבת הרכב למבקש. המשיבה סבורה כי נכון יהיה לצרף את הנאשמים כצד להליך".

בעקבות תגובת המדינה, ניתנה ביום 23.9.2020, שבה נקבע כי בהיעדר מחלוקות עובדתיות ולנוכח אילוצי הסגר, לא נמצא צורך בקיום דיון. עם זאת נקבע לאמור:

"מתגובת המאשימה מאתמול, 21.9.2020, התברר לראשונה, כי רק אתמול הועבר אל בא-כוח הנאשמים בהליך הפלילי החומר הנוגע לבדיקה שערכה המשטרה ברכב. כך למרות שהרכב מוחזק בידי המדינה כבר ארבעה חודשים וחצי (מאז תחילת חודש מאי). בנסיבות אלו נראה כי אין מנוס מקציבת זמן להשלמת בדיקת הנאשמים את הרכב. לעניין זה נראה כי שבוע ימים הוא די והותר זמן.

בהתאם לכך, הרכב יוחזר לידי המבקש לכל המאוחר ביום 1.10.2020. אם תידרש ארכה נוספת, תגיש המאשימה בקשה בצירוף תצהיר מטעם הגורם המתאים במשטרה, אשר יפרט במדויק מה נעשה ברכב מאז תפיסתו".

18. ביום 24.9.2020 הגישו באי-כוח הנאשמים את התנגדותם להשבת הרכב התפוס בשלב הזה, בהיותו "ראיית מפתח". לטענתם, ימים ספורים לאחר הגשת כתב האישום הם פנו אל המאשימה בבקשה לקבל את תיק המעבדה הקשור לחוות דעת מומחה המשטרה בעניין השוואת הרכב, אך רק השבוע הועמד לרשותם. מתמחה בפרקליטות הודיע להם כי "ניתן לאסוף את החומר רק בשבוע הבא, לאחר יום כיפור" (שחל ביום 28.9.2020), אך בשל הסגר הצפוי להימשך כשבועיים, ביקשו להמתין לתום הסגר, שאז יוכלו לאסוף את חומר החקירה ולהעבירו לבחינת מומחה ההגנה.

הנאשמים ביקשו להצטרף אל ההליך הנדון וכן הוסיפו, כי בעוד שהחזרת הרכב תפגע בהגנתם באופן שאינו ניתן לתיקון, הפגיעה הקניינית במבקש ניתנת לתיקון בדרך של שיפוי על נזקיו.

בהחלטה מאותו יום (24.9.2020), נקבע כי הנאשמים יצורפו להליך הנדון. לגופה של הבקשה נקבע, כי "מבקשת הנאשמים עולה כי בניגוד להודעת המאשימה מיום 21.9.2020, תיק העבודה של המומחה מטעם המשטרה טרם הועבר אל בא-כוח הנאשמים וכי יועבר רק לאחר יום כיפור. בנסיבות אלו ובהתחשב בפגרת סוכות (המורחבת) ובסגר, מועד החזרת הרכב התפוס ידחה ליום 15.10.2020". עוד נאמר, כי בהיעדר מחלוקת עובדתית המצריכה דיון, לעת הזו לא ייקבע דיון.

19. ביום 2.10.2020 הוגשה בקשת באי-כוח הנאשמים לדחיית מועד החזרת התפוס לפחות עד יום 2.12.2020. בבקשתם נטען, כי בשל הסגר לא עלה בידי בא-כוחם לאסוף את חומר החקירה הנוגע לרכב וכי אף המומחה מטעמם אינו עובד בתקופת הסגר. לפיכך ביקשו לאפשר את השלמת בדיקותיהם תוך חודש ממועד קבלת חומר החקירה. בהחלטה מיום 4.10.2020 נקבע כי המבקש והמדינה ישיבו לבקשה זו עד יום 11.10.2020.

בתגובתו מיום 12.10.2020 חזר המבקש על טענותיו בדבר הזלזול שנוקטת המדינה כלפי רכושו, בעוד שעתה התברר כי עד עתה לא עשתה דבר לצמצום הפגיעה ברכושו ואף לא העבירה את חומר החקירה הדרוש אל הנאשמים. המבקש הוסיף כי אינו נוקט עמדה בעניין חיוניות הרכב מבחינה ראייתית להליך הפלילי, אך חזר והדגיש את הנזק הכלכלי הרב

שנגרם לו לנוכח התנהלות המדינה.

גם תגובת המדינה הוגשה ביום 12.10.2020, אך לאחר הגשת תגובת המבקש. בתגובה שנפתחה בהתנצלות על האיחור בהגשתה, נאמר כי ביום 24.9.2020 נמסר לבא-כוח הנאשמים כי הם יכולים לאסוף את חומר החקירה הדרוש, אך בשל הנסיבות שפורטו בבקשתם, חומר זה טרם נאסף. בעניין הארכה שביקשו הנאשמים, הודיעה המדינה כי היא משאירה זאת לשיקול דעת בית המשפט, וכי תפעל ככל הניתן לזירוז בדיקת הרכב באמצעות המומחה מטעם הנאשמים ובכך להסיר את התנגדותם להשבת הרכב אל המבקש.

בהחלטה מיום 13.10.2020 נקבע כי דיון במעמד הצדדים יתקיים ביום 15.10.2020.

הדיון בבקשה (מיום 15.10.2020) וההליכים מאז הדיון

20. רק בפתח הדיון שהתקיים ביום 15.10.2020 מסרה באת כוח המדינה לידי בא-כוח הנאשמים מעטפה שבה חומר החקירה הנוגע לבדיקת הרכב. לשאלות בית המשפט השיבה, כי חוות דעת מומחה המשטרה היא מיום 7.4.2020 וכי חומרי החקירה הרלוונטיים נערכו בין יום 5.4.2020 ליום 20.4.2020. עוד השיבה, כי בדרך כלל תיק העבודה בעניין חוות דעת המומחה לא מגיע אל הפרקליטות עם חומר החקירה וכי התקבל בפרקליטות רק במועד מאוחר יותר.

בעקבות דברים אלו, בדקו בא-כוח המבקש ובא-כוח הנאשמים את המסמכים שנמסרו לידי בא-כוח הנאשמים בפתח הדיון והודיעו כי הדו"ח המסכם של מומחה המשטרה נושא תאריך 21.4.2020.

מכיוון שכך, התבקשה באת כוח המאשימה להסביר את העיכוב במסירת חומר החקירה האמור לבא-כוח הנאשמים. כמו כן, מאחר שבא-כוח המבקש הודיע כי בכוונתו להגיש תביעה כספית נגד המדינה, התבקשה עמדת המדינה גם בשאלת האפשרות של העמדת רכב חלופי למבקש, כדי להקטין את הנזק במקרה שתוגש תביעה כספית כאמור.

במענה לכך השיבה באת כוח המדינה, כי מאז ביקשה ההגנה את תיק העבודה של מומחה מז"פ, פעלה הפרקליטות לקבלו, אך בשל עיכובים מצד המשטרה, תיק העבודה התקבל בפרקליטות רק ביום 22.9.2020. בעניין האפשרות להעמדת רכב חלופי למבקש טענה, כי הוא יכול לנקוט הליכים אחרים בעניין וכי "המשטרה היא לא חברת ביטוח ואין לנו אפשרות איך להעמיד רכב חלופי".

21. בעניין בקשת הנאשמים לקבלת חומרי החקירה הנוגעים לרכב, השיב בא-כוחם לשאלות בית המשפט, כי שיטת העבודה במשרדם כוללת בדיקה של חומר החקירה שמתקבל ובדרך כלל, בחלוף לכל היותר כשבוע-שבועיים, הם מגישים בקשה לקבלת חומר החקירה החסר. להערכתו, מאחר ש"ראיית הזהב" בתיק היא הרכב, כך גם היה בעניין חוות דעת מומחה המשטרה בעניין הרכב. לנוכח הסברו, הופנה בא-כוח הנאשמים להשתלשלות הדברים בתיק העיקרי, שלפיה בדיון מיום 27.5.2020, הודיע כי טרם קיבל את מלוא חומר החקירה ולכן התבקשה דחיית מתן התשובה לאישום, כדי שיוכלו להגיש בקשה לקבלת חומר החקירה החסר. הבקשה הוגשה ביום 11.6.2020 ובמסגרתה התבקשו

גם המסמכים הנוגעים לבדיקת הרכב. ביום 18.6.2020 נמסרה הודעת המדינה שלפיה פנתה אל המשטרה לקבלתם, וביום 22.6.2020 הודיעו באי-כוח הנאשמים, שטרם קיבלו חומר חקירה נוסף.

במענה לכך הודיע בא-כוח הנאשמים, כי הפעם הראשונה שבה קיבלו חומר חקירה נוסף הייתה בפתח הדיון, אך בכל מקרה, כבר נוצר קשר עם המומחה מטעמם ולהערכתם יידרש כחודש להשלמת הבדיקה ולהכנת חוות דעת המומחה. הם אף מתחייבים לפעול במהירות האפשרית ומבחינתם, עם השלמת הבדיקה מטעמם ניתן יהיה להחזיר את הרכב אל המבקש. עוד הוסיף, כי רכב נוסף נתפס ונבדק, אך להבנתו, בעניין הרכב הנוסף לא הוגשה בקשה להחזרתו.

במענה לכך הודיעה באת כוח המדינה, כי לא מן הנמנע שאף לאחר הגשת חוות דעת המומחה מטעם הנאשמים, לא יסכימו להחזרת הרכב. לטענתה, אם תהיה מחלוקת כלשהי בעניין הרכב, הם עשויים לבקש לאפשר למומחה מטעם המשטרה לבדוק את הרכב פעם נוספת.

22. בתום הדיון ניתנה החלטה המורה לבא-כוח הנאשמים להודיע עד יום 15.11.2020, אם הסתיימה בדיקת הרכב באמצעות המומחה מטעמם או אם דרוש פרק זמן נוסף להשלמתה. נקבע כי החלטה נוספת תינתן לאחר הגשת הודעה כאמור, כי בטרם מתן החלטה על החזרת הרכב תינתן לצדדים אפשרות להודיע את עמדתם וכי עד החלטה אחרת הרכב יישאר תפוס ברשות המדינה.

23. ביום 16.11.2020 הודיע בא-כוח הנאשמים כי הושלמה בדיקת הרכב באמצעות המומחה מטעמם. בהחלטה מאותו יום נקבע כי אם עד יום 18.11.2020 לא תודיע המדינה על התנגדותה להחזרת הרכב והחפצים האחרים שהיו בו, הם יוחזרו אל המבקש לאלתר.

בתגובתה מיום 17.11.2020 הודיעה המדינה לאמור: "כפי שצוין בדיון מיום 15.10.2020 המאשימה טרם קיבלה את חוות דעת המומחה מטעם ההגנה. על כן אין בידה לעמוד על יריעת המחלוקת הנוגעת לתפוס בשלב זה. על כן וכל עוד לא ניתן להבטיח כי שחרור התפוס לא יוביל לפגיעה ראייתית בתיק, לא תוכל המאשימה להסכים לשחרור הרכב. באשר למיטלטלין בתוך הרכב, כפי שצוין בתגובות קודמות, אין התנגדות מטעם המאשימה להשבתם".

בהחלטה ממועד זה (17.11.2020) נקבע כי אם המדינה מבקשת להוסיף ולהחזיק ברכב התפוס, עליה לנקוב מועד מדויק שעד אליו תחזיק בו, עליה לפרט מה בכוונתה לעשות ברכב ומדוע עדיין לא ניתן להחזירו. עוד נאמר, כי "אין די בהודעה סתמית ולא מנומקת, כפי שהוגשה היום כדי להוסיף ולעכב את החזרת הרכב למבקש".

24. ביום 18.11.2020 הגיש המבקש תגובה להודעת המדינה. בבקשתו חזר וביקש להשיב לו את רכבו, חזר על טענותיו בכל הנוגע להתנהלות המדינה, אשר גרמה לפגיעה כלכלית קשה בו ובפרנסתו והודיע על התנגדותו לכל דחייה נוספת בהחזרת רכבו לידי. עוד טען, כי המדינה אינה יכולה להוסיף ולהחזיק ברכב רק מהטעם ש"אולי תיזקק לרכב מתי שהוא", מבלי לפרט לשם מה תידרש לו.

המדינה התבקשה להגיב לשתי ההחלטות האחרונות ובתגובתה מיום 19.11.2020 טענה, כי הרכב וחוות דעת המומחים משמשים ראיות מרכזיות בהליך הפלילי. לנוכח בדיקת הרכב באמצעות מומחה מטעם המאשימים, "מניחה המאשימה כי ייתכן שחומר הראיות הקשור לרכב הינו במחלוקת". אמנם הנאשמים ציינו כי בדיקתם הסתיימה, אך לעת הזו המדינה אינה יכולה לעמוד על יריעת המחלוקת. לטענתה, לא עודכנה בעניין תוצאות בדיקת הנאשמים, לא קיבלה את חוות דעתו ולפיכך אינה יכולה לדעת אם תידרש בדיקה נוספת מטעמה. לפיכך ומאחר שאם הרכב יוחזר לא תוכל המדינה לבדוק אותו פעם נוספת, לעת הזו אינה יכולה לנקוב במועד שעד אליו ניתן יהיה להחזירו. עוד ביקשה המדינה, כי תינתן החלטה לפי סעיף 83 בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן - **חוק סדר הדין הפלילי**), המורה לנאשמים להעביר לידיה את חוות דעת המומחה מטעם הנאשמים (מבלי לנקוט עמדה לעניין בקשה זו, מקומה במסגרת ההליך הפלילי ולא בהליך הנדון להחזרת תפוס).

בהודעת הנאשמים מיום 22.11.2020 נאמר, כי "לדידה של ההגנה המדובר על רכב שהינו ראיה במשפט הפלילי. אין להגנה להוסיף דבר מעבר לאמור". בהתאם להחלטה מאותו יום, שלפיה התבקשה תגובה מלאה יותר של הנאשמים, הוגשה מטעמם תגובה נוספת ביום 23.11.2020. בתגובה זו נאמר כי נערכו בדיקות ברכב, אך טרם הוכנה חוות דעת מומחה. אם הדבר יידרש, הוא יעשה במהלך בירור המשפט. עוד חזרו על כך שהרכב הוא ראיה בהליך הפלילי.

בהחלטה ממועד זה נאמר, כי בטרם תינתן החלטה סופית, רשאים כל הצדדים להשלים את טענותיהם עד יום 7.12.2020.

25. תגובה וסיכום טענות מטעם המבקש הוגשו ביום 25.11.2020. במסגרתם חזר וגולל את מסכת תלואותיו מאז נתפס רכבו וכן חזר על טענותיו בכל הנוגע להתנהלות המדינה בעניין תפיסת רכבו, הסחבת שנקטה, התנהלותה כלפיו והתעלמותה מנזקיו ומהפגיעה ברכושו, בקניינו ובפרנסתו. עוד טען, כי בכל תגובותיה טענה המדינה כי ניתן יהיה להחזיר לו את רכבו לאחר שההגנה תשלים את בדיקתו. עתה, משהושלמה הבדיקה, אין עוד מקום לבקשות המדינה להוסיף ולהחזיק ברכב. בתגובתו אף הוסיף וטען בעניין נזקים נוספים שנגרמו לו והתגלו לו לאחרונה, אשר נבעו מכך שהמחאות שהיו ברכבו גנבו ואף נעשה בהם שימוש בדרך של הסבתם לצדדים שלישיים ולפיכך הגיש תלונה למשטרה בעניין זה. עוד הלין על כך שאף כלי העבודה לא הוחזרו לו וכי הדבר מסב פגיעה אנושה בפרנסתו.

בהחלטה מיום 8.12.2020 נקבע כי על המדינה והנאשמים להבהיר לשם מה דרוש הרכב גופו וכי בהיעדר הודעה כאמור, ייחשבו למסכימים לכך שאינם זקוקים עוד לרכב. הנאשמים הודיעו ביום 9.12.2020, כי החזרת הרכב עלולה לפגוע במארג הראייתי של המאשימה ומכל מקום, ההגנה אינה מוגבלת במועד שבו תכין חוות דעת מומחה מטעמה וכי תוכל לעשות כן אף במהלך בירור ההליך הפלילי. לאחר הגשת הודעת ההגנה, הוגשה גם הודעת המאשימה ביום 9.12.2020, שבה הודיעה כי חוות דעת המומחים נוגעות לרכב ובין השאר להשוואתו אל צילומי אבטחה של הרכב. לפיכך לעת הזו, זקוקה המאשימה להמשך החזקת הרכב. אך זאת מבלי להבהיר לשם מה דרוש הרכב עצמו.

26. ביום 24.12.2020 וביום 3.1.2021 הגיש המבקש בקשות למתן החלטה שתורה על החזרת הרכב.

ההליך הפלילי

27. לשלמות הדברים נוסיף בקצרה את עיקרי ההליכים בעניין מסירת חומרי החקירה, אשר התנהלו בהליך הפלילי. הקשר בינם לבין העיכוב בהחזרת התפוס, נודע רק בדיון מיום 15.10.2002.

28. כפי שכבר נאמר, כתב האישום שהוגש נגד שלושת הנאשמים ביום 23.4.2020, נוגע לאירוע שוד מיום 5.4.2020. קריאת כתב האישום הייתה ביום 23.4.2020. בדיון מיום 27.5.2020 ביקש בא-כוח הנאשמים לדחות את מתן תשובתם לאישום, מאחר שטרם קיבל את מלוא חומר החקירה. דיון נוסף נקבע ליום 24.6.2020.

ביום 11.6.2020 הוגשה בקשת הנאשמים לקבלת חומרי חקירה נוספים (לפי סעיפים 74 ו-108 בחוק סדר הדין הפלילי). במסגרתה התבקשו תיקי המעבדה הנוגעים לחוות דעת מומחי המשטרה בעניין ממצאים הקשורים ברכב. בתגובתה מיום 18.6.2020 הודיעה המאשימה כי אינה מתנגדת להעברת כל חומרי החקירה שהתבקשו, כי פנתה אל המשטרה לשם קבלתם וכי עם קבלתם, יימסרו "מיד לב"כ הנאשמים". לנוכח הודעת המדינה, נקבע בהחלטה מאותו יום, שאם יהיה צורך בהחלטה נוספת, יגיש בא-כוח הנאשמים הודעה מתאימה.

ביום 22.6.2020 הגיש בא-כוח הנאשמים בקשה לדחיית הדיון שנקבע ליום 24.6.2020 מאחר שטרם קיבל את חומר החקירה שהתבקש ולכן לא יוכלו הנאשמים להשיב לאישום במועד שנקבע. הדיון נדחה ליום 9.7.2020 ובדיון במועד זה הודיעה המדינה כי בימים הקרובים יועבר כל חומר החקירה לידי בא-כוח הנאשמים. בהסכמת הצדדים נקבעה ישיבת תזכורת ליום 4.8.2020, כדי לוודא שמלוא חומר החקירה הועבר אל בא-כוח הנאשמים. כן נקבע כי דיון לשם מתן תשובה לאישום יתקיים ביום 21.9.2020. ישיבת התזכורת בוטלה לבקשת המדינה מיום 3.8.2020, שבה הודיעה כי "בשל בעיות שונות, טרם הועברו כל חומרי החקירה המבוקשים". עוד נאמר בבקשה כי נראה שניתן יהיה להסתפק בהודעת המאשימה על הגשת חומר החקירה, אשר תוגש לאחר הפגרה.

בבוקרו של הדיון שנקבע ליום 21.9.2020, הוגשה בקשת בא-כוח הנאשמים לדחיית הדיון שנקבע לאותו מועד, מאחר שטרם קיבלו את חומר החקירה ובשל הסגר באותם ימים. בהחלטה מאותו יום נקבע, כי על המאשימה למסור לבא-כוח הנאשמים את מלוא חומר החקירה עד יום 1.10.2020.

ביום 20.10.2020 הודיע בא-כוח הנאשמים כי רק מספר ימים קודם לכן קיבל את חומר החקירה, המחזיק חומר חקירה רב. בדיון שהתקיים ביום 21.12.2020, לאחר מספר בקשות לדחייתו, טען בא-כוח הנאשמים, בין השאר, כי חומר החקירה שנמסר להם במעטפה במהלך הדיון מיום 15.10.2020 בהליך הבקשה הנדונה, היה חלקי וכי טרם קיבל לידיו את מלוא חומר החקירה.

דין והחלטה

29. מתיאור השתלשלות הדברים - שבה הארכנו אולי אף יותר על המידה - עולות אפוא, העובדות הבאות:

ראשית, למרות שש החלטות (מהתאריכים: 18.5.2020, 19.5.2020, 31.5.2020, 9.6.2020, 13.7.2020 ו-10.8.2020) המורות למדינה להחזיר למבקש את הרכב, לא פעלה המדינה לפיהן, לא הגישה ערר על ההחלטות (למעט על ההחלטה מיום 6.8.2020, אשר כאמור, במסגרתה נדונה רק שאלת הסמכות העניינית), לא ביקשה לעכב את ביצוען (למעט בקשה "מטעמי זהירות" לעיכוב ביצוע החלטת בית משפט השלום מיום 10.8.2020) ואף לא התבקש עיון חוזר באיזו מבין ההחלטות.

נראה כי אין צריך לומר שהמדינה אינה רשאית להתעלם מהחלטות שניתנו. אפילו סברה כי ההחלטות המורות לה להחזיר למבקש את הרכב היו שגויות, הרי שכל עוד לא ערערה עליהן ולא ביקשה לעכב את ביצוען, היה עליה לפעול לפיהן. מעת שנקבע כי יש להחזיר את הרכב אל המבקש, אף לא היה די בהגשת תגובות שבהן **הודיעה** המדינה מדוע אינה מחזירה את הרכב (כפי שנעשה בתגובות מיום 7.6.2020 ומיום 13.7.2020 (מטעם המשטרה) ומיום 14.7.2020 (מטעם הפרקליטות)).

שנית, במשך מספר חודשים יצרה המדינה מצג שלפיו הנאשמים הם אשר מעכבים את החזרת הרכב מהטעם שטרם השלימו את בדיקתו באמצעות מומחה מטעמם. מצג זה התברר כמצג שהוא למצער, אינו מדויק. אמנם הנאשמים ביקשו להעמיד את הרכב לבדיקת מומחה מטעמם, אך העיכוב לא נבע מאי השלמת בדיקת הרכב באמצעות מומחה מטעם הנאשמים, אלא מכך שהמאשימה כלל לא העבירה לידי בא-כוח הנאשמים את חומר החקירה הנוגע לבדיקת הרכב באמצעות המשטרה, וכי עשתה כן לראשונה, רק בדיון בעניין הבקשה הנדונה שהתקיים ביום 15.10.2020.

כזכור, בכל התגובות שהגישה המדינה לבקשות שהוגשו לבית משפט השלום, אשר כולן הוגשו באיחור משמעותי, עמדתה הייתה כי הצורך בהמשך תפיסת הרכב והחפצים נובע רק מכך שהנאשמים מבקשים להעמידם לבדיקת מומחה מטעמם, לאחר שהתפוסים כבר נבדקו באמצעות מומחה מטעם המשטרה.

כך, בתגובת המדינה מיום 7.6.2020 נאמר: "... לאחר בירור עם ב"כ הנאשמים בתיק, טרם ניתן להשיב את הרכב מכיוון שב"כ הנאשמים, עו"ד ירון גיגי, מעוניין לבצע בדיקת מומחה מטעמו. המאשימה תעשה ככל יכולתה לזרז את ביצוע בדיקה זו ובמידה ולא תהיה התנגדות נוספת יהיה ניתן לשחרר את רכבו של המבקש"; בתגובה מיום 14.7.2020 נאמר, כי עדיין לא ניתן להחזיר את הרכב, מאחר ש"רכבו של המבקש שימש לביצוע המעשים, ללא ידיעתו. רכבו של המבקש הינו ראייה בתיק, ובשלב זה, אין הסכמה של הנאשמים להשבת התפוס בשל רצונם בהגשת חוות דעת נגדית לחוות דעת מעבדת סימנים הקשורה לרכב המבוקש"; בתגובה מיום 28.7.2020 נאמר (פסקאות 4-5): "כמובן שהמשיבה אינה חפצה לגרום נזק למבקש כאשר הוא עצמו אינו נאשם או חשוד בתיק. אולם בשל היות רכבו של המבקש ראייה חשובה בתיק, אשר לעת עתה אין הסכמה לשחרורו מצד הנאשמים, אין באפשרות המשיבה להסכים לשחרורו. בהקשר זה יצוין כי בכוונת הנאשמים להגיש חוות דעת נגדית הקשורה ברכב ועל כן המשך תפיסת הרכב הכרחית. לכשתסתיים בדיקת הרכב על ידי מומחה מטעם ההגנה, לא תהיה התנגדות מצד המשיבה להשבת הרכב, בכפוף להסכמת הנאשמים".

בכל התגובות הנזכרות לא נאמר ולא הוזכר שחומר החקירה הנוגע לבדיקת הרכב טרם הועברה אל בא-כוח הנאשמים. רק ביום 23.9.2020 הודיעה המדינה כי "הודיעה היום לבא-כוח הנאשמים כי תיק העבודה של מומחה התביעה מוכן

עבורם להעתקה" וכי על בא-כוח הנאשמים לתאם מועד לבדיקת הרכב. עוד הודיעה במועד זה, כי "לאחר בדיקת הרכב על ידי מומחה מטעמם וככל שלא תהיה התנגדות נוספת מצד הנאשמים, אין התנגדות מטעם המשיבה להשבת הרכב למבקש".

בסופו של דבר וכמפורט לעיל, חומר החקירה נמסר לבא-כוח הנאשמים רק בדיון מיום 15.10.2020. זאת למרות העובדה שהתבררה בדיון, שלפיה חומר חקירה זה היה מוכן כבר ביום 21.4.2020, כחצי שנה קודם לכן. זאת אף למרות העובדה שבא-כוח הנאשמים ביקשו לקבלו סמוך להגשת כתב האישום, שהוגש ביום 23.4.2020. משלא קיבלו את חומר החקירה הנוגע לבדיקת הרכב, אף הגישו ביום 11.6.2020 בקשה לקבלתו, אשר הוגשה במסגרת ההליך הפלילי (בקשה לפי סעיף 74 בחוק סדר הדין הפלילי), וביום 18.6.2020 הודיעה המדינה כי חומר החקירה יימסר לידי בא-כוח הנאשמים.

שלישית, עוד פורט לעיל, כי בכל תגובותיה הודיעה המדינה, שעם השלמת בדיקת הרכב באמצעות המומחה מטעם הנאשמים, ניתן יהיה להחזיר את הרכב לידי המבקש ובלבד שלא תבוא התנגדות לכך מטעם הנאשמים. נכון להיום הושלמה בדיקת הרכב באמצעות המומחה מטעם הנאשמים, גם אם טרם הוכנה חוות דעתו, אשר על-פי הודעת בא-כוח הנאשמים, חוות דעתו תוכן ותוגש, אם ימצאו לנכון לעשות כן. אף יוער, כי בקשת המאשימה, שעלתה לראשונה רק לאחרונה, לאפשר לה בחינה חוזרת של הרכב לאחר שתעין בחוות דעת המומחה מטעם הנאשמים, לא רק עומדת בסתירה לעמדתה העקבית במשך חודשים, אלא בפועל לא נסמכה על נימוק ממשי. לא זו בלבד, אלא שנכון להיום אף אין כל ודאות שאמנם תוגש במסגרת ההליך הפלילי חוות דעת מומחה בעניין הרכב מטעם הנאשמים.

30. על רקע העובדות האמורות, יש לבחון את בקשת המבקש להחזרת הרכב ולהחזרת התפוסים האחרים, אם טרם הוחזרו.

31. סעיף 32(א) בפקודה מסמך את המשטרה לתפוס חפץ לאחת משלוש תכליות: מניעת עבירה באמצעות החפץ; ראיתית, אם החפץ עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי; למטרת חילוט, אם החפץ שימש לעבירה או שניתן כשכר תמורתה (על תכליות אלו ראו בין השאר, בהחלטותיה של כבוד השופטת ע' פרוקצ'יה בבש"פ 342/06 חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל (12.3.2006) וברע"פ 7600/08 אברם נ' מדינת ישראל (7.4.2009), פסקה 10 (להלן - עניין אברם)).

בענייננו מדובר בתפיסת רכב וחפצים שהיו בו, בהיותם דרושים לשמש ראיה בהליך הפלילי שהוגש נגד הנאשמים. אין אפוא, מחלוקת על הצורך שהיה בתפיסת הרכב ושאר התפוסים, אלא המחלוקת נוגעת רק לשאלת ההצדקה להמשך החזקתם, בעיקר לנוכח הפגיעה בזכות הקניין של המבקש.

כפי שנקבע לא אחת, "לא הרי תפיסת חפץ כהרי המשך החזקה בו. המשך החזקת החפץ בידי המשטרה, כך נקבע, יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים מעבר לפגיעה שנגרמה לו כתוצאה מעצם התפיסה. לפיכך, לא די שתפיסת הנכס נעשתה בעילה מבוררת אלא יש לבחון אם הפגיעה נעשתה לתכלית ראויה ואם המשך החזקת החפץ בידי

המשטרה אינו פוגע בבעל הזכות בנכס במידה העולה על הנדרש" (בש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464 (2000), כבוד השופט ט' שטרסברג-כהן, פסקה 6 והפסיקה שם). אפילו הייתה הצדקה לתפיסת החפץ בהיותו דרוש כדי לשמש ראיה במשפט, הצורך לאזן בין האינטרס הציבורי הטמון בתפיסתו לבין זכות הקניין של בעליו, מחויב בשלב התפיסה, בשלב שבו המשטרה מוסיפה להחזיק בתפוס ובשלב שבו נדרשת הכרעה אם ניתן להשיב את התפוס לבעליו. "באיזון החוקתי הנדרש לצורך הכרעה בגורל התפוס, יש להתחקות אחר תכלית התפיסה ואם תכלית זו פקעה, יש להחזיר את החפץ התפוס. כבר נפסק כי 'עקרונות הדין בעניין תפיסת חפצים בידי המשטרה מחייבים החלת אמות מידה חוקתיות ביישומם' (פרשת חב' לרגו, שם) (בש"פ 555/07 יחיא נ' משטרת ישראל (6.3.2007), כבוד השופט א' פרוקצ'יה, פסקה 12).

במילים אחרות, אפילו מלכתחילה הייתה הצדקה לתפיסת החפץ התפוס, בעת בחינת הבקשה להחזרתו יש לבחון אם תכלית תפיסתו עודנה בתוקף או שמא כבר פקעה. על בחינה זו להיעשות כאמור, תוך איזון בין אינטרס הציבור המצדיק את התפיסה של החפץ כדי שישמש ראיה בהליך פלילי שבו נדונה עבירה חמורה (עבירת שוד) לבין זכות הקניין של בעליו. כמו כן, אפילו מוחזק התפוס כדיו, "מובן כי על המשיבה לפעול ללא דיחוי להשלמת כל הבדיקות הנדרשות ולקידומו של ההליך הפלילי, וזאת כדי שתפיסת הרכב לא תתארך עוד מעבר לצורך... שהרי הפגיעה בקניין המבקש כאן מתקרבת לסף המידתיות" (רע"פ 3960/16 פלדמן נ' מדינת ישראל (12.7.2016), כבוד השופט ח' מלצר, פסקה 15).

32. כמפורט בהרחבה לעיל, זה מכבר הודיעו המאשימה ובא-כוח הנאשמים כי השלימו את הבדיקות הדרושות ברכב ובשאר התפוסים שטרם הוחזרו ולפיכך לא נמצאה הצדקה לכך שהמדינה תוסיף ותחזיק ברכב. העובדה שלאחרונה הודיעה המדינה כי אולי תידרש לערוך בדיקות נוספות, אינה אלא בגדר אפשרות תיאורטית, מבלי שהראתה כי מדובר באפשרות ממשית. לא זו בלבד, אלא שמאז נדרשה לראשונה לבקשה להחזרת התפוסים, הודיעה המדינה כי לאחר שהנאשמים ישלימו את בדיקותיהם, היא לא תתנגד להשבת הרכב אל המבקש. בעניין שאר התפוסים, אף הודיעה זה מכבר כי אין לה עוד צורך בהם. שינוי עמדתה לאחרונה, כי אולי תידרש לבדיקות נוספות, לא נתמך בדבר ממשי שלא יכול היה להיטען קודם לכן. גם העובדה שהמדינה לא ראתה את ממצאי בדיקות המומחה מטעם הנאשמים או את חוות דעתו, אשר אף טרם הוכנה, אינה יכולה לשמש נימוק להמשך החזקת הרכב. כך מהטעם שגם בעת שהמדינה הודיעה כי לאחר השלמת בדיקות הנאשמים לא תזדקק עוד לתפוסים, טרם ראתה את ממצאי בדיקותיהם, כך שהעובדה שהנאשמים בדקו לאחרונה את הרכב לא שינתה דבר בעניין זה.

בנסיבות אלו, מאחר שנראה כי שני הצדדים - המדינה והנאשמים - השלימו את הבדיקות שביקשו לערוך ברכב, ומשלא הובא כל טעם המצדיק את המשך תפיסת רכבו של המבקש, אף לא נמצאה הצדקה לאפשר למדינה להוסיף ולהחזיק בתפוסים. כך אף במיוחד לנוכח הפגיעה הממשית הנטענת בקניינו של המבקש ובפרנסתו, הנובעים מתפיסת רכבו ומתפיסת כלי העבודה שהיו בו.

33. בכל הנוגע לסעדים הכספיים שהתבקשו, אין לי אלא לחזור על הדברים שנאמרו בהחלטה מיום 6.8.2020. כאמור שם, בקשה להחזרת תפוס אינה המסגרת המתאימה לבירור סעדים כספיים, אשר נתבעים בשל תפיסת חפץ מידי בעליו, אפילו נתפס כדיו. אמנם נקבעו בפקודה הוראות הנוגעות לחובת המשטרה לשמור על החפץ ועל ערכו (ראו לעניין זה בהרחבה בעניין אברם, פסקאות 11-15), אולם תביעה לפיצוי כספי בשל תפיסת חפץ, בשל התמשכות תקופת

תפסתו או בשל נזק שנגרם לתפוס עצמו, מחייבת בירור עובדתי והוכחה של היקף הנזק הנטען. במסגרת זו אף לא מצאתי לנכון להידרש לשאלת עצם חבות המדינה לפצות המבקש על נזקיו הנטענים או כל דבר הכרוך בכך. על טענות אלו להתברר במסגרת תביעה כספית נפרדת, שלדברי המבקש בכוונתו להגיש. למען הסדר הטוב יובהר, כי אין בהחלטה זו משום נקיטת עמדה בעניין תביעה מעין זו, אם תוגש, בעניין עצם חבות המדינה לשלם פיצוי, בעניין היקפו או בכל עניין אחר הנוגע לסעדים הכספיים.

עם זאת, נשקלה בקשת המבקש לחייב את המדינה לשאת בהוצאותיו המשפטיות, לנוכח ריבוי ההליכים והבקשות שנאלץ לנקוט, כמפורט לעיל. זאת במיוחד לאחר שנמצא כי לכאורה, המדינה הייתה אדישה להתמשכות החזקת רכבו באופן שהעצים את נזקיו הנטענים, הייתה אדישה לבקשות הרבות והחוזרות שנאלץ להגיש ואף להחלטות שהורו לה להחזיר את רכבו בהיעדר תגובה מטעמה. כפי שפורט לעיל, במשך חודשים רבים שבמהלכם הוחזר הרכב, המדינה השתתה בהגשת תגובותיה וכשאלו הוגשו, הציגה במסגרתן מצג שלפיו העיכוב בהחזרת הרכב לידי המבקש נעוץ בנאשמים, אשר טרם השלימו את בדיקת הרכב באמצעות מומחה מטעמם. בדיעבד התברר כי במשך תקופה שנמשכה כחצי שנה שבמהלכה הרכב הוחזק תוך המתנה להשלמת בדיקתו באמצעות מומחה מטעם הנאשמים, כטענת המדינה, כלל לא הועברו לידי באי-כוח הנאשמים חומרי החקירה הנוגעים לבדיקת הרכב, הגם שכבר היו מוכנים במועד הגשת כתב האישום. אף התברר כי מטעם זה בכל אותה תקופה הנאשמים כלל לא החלו בבדיקת הרכב ומכל מקום, מעת שחומרי החקירה הרלוונטיים הועברו אליהם, הם השלימו את בדיקתו תוך זמן קצר יחסית.

כידוע, בית המשפט מוסמך לפסוק הוצאות בהליך פלילי, אך הדבר ייעשה רק במקרים חריגים ונדירים (ראו לעניין זה: בג"ץ 2685/92 נ' נשיא בית המשפט המחוזי בבאר שבע, מז(2) 203 (1993), כבוד הנשיא מ' שמגר, פסקה 3). מטעם זה וכך גם מהטעם שהמבקש הודיע כי בכל מקרה בכוונתו לתבוע את נזקיו בתביעה כספית שבכוונתו להגיש, נראה כי יהיה זה נכון שאף טענותיו בעניין הוצאותיו המשפטיות הנוגעות להליך הנדון יתברר במסגרת זו ולא במסגרת ההליך הנדון.

34. לסיכום וכאמור, בדיקת הרכב מטעם שני הצדדים הושלמה, ואף לא הוצג כל טעם המצדיק את המשך תפסתו. לפיכך, הבקשה להחזרת התפוסים מתקבלת. בהתאם לכך, הרכב והחפצים שהיו בו ואשר טרם הוחזרו, יוחזרו אל המבקש לאלתר.

המזכירות תמציא החלטה זו בדחיפות אל באי-כוח הצדדים ותסגור את התיק.

ניתנה היום, כ"ו בטבת התשפ"א, 10 בינואר 2021, בהיעדר הצדדים.

**תמר בר-אשר,
שופטת**

